

В1(091)
675.8
Г63

Олександр Голяченко
Ярослав Ганіткевич

ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»

HISTORY OF MEDICINE

УДК 61(09)(075.8)

ББК 5гя73

Г 63

Рецензенти:

С. Вадзюк, доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України;

Н. Кольцова, доктор медичних наук, професор;

М. Бідюк, доктор медичних наук, професор.

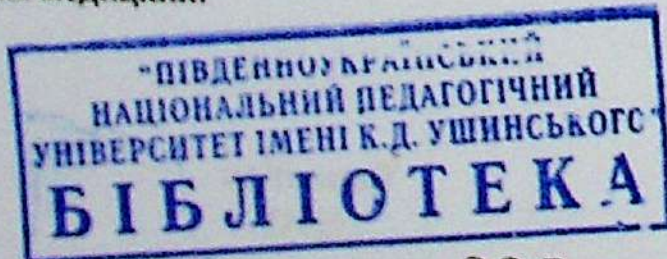
Голяченко О.

Г 63. **Історія медицини** : посібник / Олександр Голяченко, Ярослав Ганіткевич. – 2-ге вид., допов. – Тернопіль : ТДМУ, 2016. – 326 с.
ISBN 978-966-673-281-4

543154

У посібнику подано короткі відомості про зародження медицини, медицину стародавнього світу, епохи Середньовіччя, світову медицину нового часу. В окремих розділах представлено медицину на українських землях у стародавні часи, в Україні-Русі, у Козацькій та Гетьманській державах, викладено основні матеріали про новітню українську медицину, зокрема за радянських часів та в роки незалежності України. В окремих підрозділах представлено дані про розвиток теоретичних наук і клінічної медицини, становлення громадської медицини, розвиток фармації.

Посібник підготовлено за програмою МОЗ України і рекомендовано для студентів вищих медичних навчальних закладів III–IV рівнів акредитації. Буде корисним для лікарів, аспірантів, науковців, які цікавляться історією світової та української медицини.

УДК 61(09)(075.8)

ББК 5гя73

ISBN 978-966-673-281-4

© О. Голяченко, Я. Ганіткевич, 2016
© ТДМУ, «Укрмедкнига», 2016

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	5
РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ ЯК НАУКА ТА ПРЕДМЕТ ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ	6
1.1. До становлення української історії медицини як науки та предмета викладання у вищій медичній школі.....	6
1.2. Дослідження з історії медицини в Україні.....	9
1.3. Проблеми вивчення історії медицини в Україні.....	17
1.4. Джерела вивчення історії медицини та фармації	21
1.5. Періодизація історії медицини.....	25
1.6. Навіщо медику потрібно знати історію медицини.....	26
РОЗДІЛ 2. МЕДИЦИНА ДОІСТОРИЧНИХ ЧАСІВ (3 млн – 4 тис. років до н. е.).....	29
РОЗДІЛ 3. МЕДИЦИНА АНТИЧНИХ ЧАСІВ (4 тис. років до н. е. – V ст. н. е.)	32
3.1. Медицина Єгипту	32
3.2. Медицина Китаю	34
3.3. Медицина Індії.....	36
3.4. Медицина Вавилону та Ассирії	38
3.5. Медицина євреїв та персів.....	39
3.6. Медицина Греції	40
3.7. Медицина Риму	44
3.8. Медицина стародавніх народів Америки	47
3.9. Медицина на українських землях за античних часів	48
РОЗДІЛ 4. СВІТОВА МЕДИЦИНА В ЕПОХУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ (V–XVII ст.)	55
4.1. Медицина Візантії	55
4.2. Арабська медицина	56
4.3. Медицина Західної Європи	59
4.4. Громадська медицина.....	66
4.5. Фармація.....	68
РОЗДІЛ 5. МЕДИЦИНА УКРАЇНИ-РУСИ В IX–XII СТ.	72
5.1. Монастирська медицина України-Руси та її основні представники..	72
5.2. Світська та народна медицина	81
РОЗДІЛ 6. МЕДИЦИНА УКРАЇНИ-РУСИ В XIII–XVII СТ.	87
6.1. Медична освіта, видатні українські лікарі.....	88
6.2. Громадська медицина.....	93

6.3. Фармація.....	98
РОЗДІЛ 7. СВІТОВА МЕДИЦИНА У XVIII СТ.....	100
7.1. Медико-біологічні науки	100
7.2. Клінічна медицина	102
7.3. Громадська медицина.....	105
7.4. Фармація.....	107
РОЗДІЛ 8. УКРАЇНСЬКА МЕДИЦИНА У XVIII СТ.....	108
8.1. Українські вчені – основоположники медичної науки в Росії	108
8.2. Громадська медицина.....	114
8.3. Фармація.....	116
РОЗДІЛ 9. СВІТОВА МЕДИЦИНА У XIX СТ.....	118
9.1. Медико-біологічні науки	118
9.2. Клінічна медицина	124
9.3. Громадська медицина.....	127
9.4. Фармація.....	129
РОЗДІЛ 10. УКРАЇНСЬКА МЕДИЦИНА У XIX СТ.....	134
10.1. Розвиток медичної освіти та науки.....	134
10.2. Видатні українські вчені, які працювали за межами України.....	146
10.3. Громадська медицина.....	151
10.4. Фармація	154
РОЗДІЛ 11. СВІТОВА МЕДИЦИНА У XX СТ.....	158
11.1. Медико-біологічні дисципліни.....	158
11.2. Клінічна медицина	165
11.3. Громадська медицина	173
11.4. Фармація.....	177
РОЗДІЛ 12. УКРАЇНСЬКА МЕДИЦИНА В XX СТ.....	184
12.1. Українська медицина до початку національно-визвольних змагань 1917–1920 рр.	184
12.2. Розвиток медицини в період Української національної революції та Українського відродження, формування перших українських національних наукових медичних шкіл.....	197
12.3. Репресії проти української національної медицини з боку більшовицького тоталітарного режиму.....	223
12.4. Розвиток української радянської медичної науки	234
12.5. Громадська медицина.....	246
12.6. Фармація.....	272
12.7. Медицина в самостійній Україні	282
ПІСЛЯМОВА.....	290
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК.....	309
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	321